

Nr 35.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1944 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning åt förra lärarinnan vid Uddevalla elementarläroverk för flickor Greta Kristina Jonsson.

(2:a avd.)

I propositionen nr 37 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 21 januari 1944, föreslagit riksdagen att medgiva, att till förra lärarinnan i de förberedande klasserna vid Uddevalla elementarläroverk för flickor Greta Kristina Jonsson må, räknat från och med den 1 juli 1943, till och med den 30 juni 1945 utgå understöd med 900 kronor för år räknat.

I *propositionen 1933 nr 146* föreslog Kungl. Maj:t riksdagen bland annat att medgiva, att från förslagsanslaget till ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter finge under de närmare villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna skäl fastställa, utgå understöd till förra lärarinnan i förberedande skolan vid Uddevalla elementarläroverk för flickor Greta Kristina Jonsson med 1 500 kronor årligen för tiden den 1 juli 1933—den 30 december 1939. Då Greta Jonsson från och med ingången av år 1940 skulle bli berättigad att uppbära pension från svenska lärarinnornas pensionsförening, ansågs tiden för understödets åtnjutande tills vidare böra begränsas till och med kalenderåret 1939. I propositionen erinrades, att enligt uttalande av 1932 års riksdag frågor om understöd och pension åt sådana lärarinnor, som genom 1927 års skolreform förlorat sin anställning vid statsunderstött privatläroverks småskolavdelningar utan att därefter ha kunnat erhålla något förvärvsarbete, borde avgöras från fall till fall.

1933 års riksdag (skrivelsen nr 256) betonade, att understödsfrågor av förevarande slag borde prövas från fall till fall efter föreliggande omständigheter och att det alltså icke finge betraktas såsom självklart, att staten under alla förhållanden skulle i dessa understödsfrågor träda hjälpende emellan. Avgörandet härutinnan finge bli beroende av huruvida i det enskilda fallet billighetsskäl kunde sägas motivera ett ingripande från statens sida. Vad beträffade Greta Jonsson hade riksdagen efter prövning av det förebragta

utredningsmaterialet funnit tillräckliga skäl vara för handen för att staten här lämnade understöd. I fråga om understödets belopp kunde riksdagen däremot icke ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag. Det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet syntes nämligen riksdagen väl högt. Enligt riksdagens mening borde understödet skäligen bestämmas till 1 200 kronor. I övrigt hade riksdagen intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Genom beslut den 22 juni 1933 medgav Kungl. Maj:t, att till Greta Jonsson finge årligen för tiden den 1 juli 1933—den 31 december 1939 utgå understöd med 1 200 kronor årligen.

I en till skolöverstyrelsen den 18 oktober 1943 inkommen ansökning har nu *läroverksadjunkten Ejnar Jonsson i egenskap av förmyndare för Greta Jonsson*, som den 21 december 1942 blivit omyndigförklarad, anhållit, att Greta Jonsson från och med den 1 januari 1944 och framdeles måtte få åtnjuta fortsatt statsunderstöd med minst 1 200 kronor per år samt att hon, oaktat hon underlåtit att söka understöd för åren 1940—1943, måtte få för vart och ett av dessa år uppbära åtminstone fjärdedelen av sagda belopp eller tillsammans 1 200 kronor. Ejnar Jonsson har anfört bland annat följande.

Greta Jonsson underlät att söka förnyat understöd för tiden efter år 1939, då hon ej ville ligga det allmänna till last, sedan en mindre pension och en livränta börjat giva henne inkomster nog för att bidra till det hushåll, hon hade gemensamt med sin moder. Sedan modern i augusti 1943 avlidit, är dock Greta Jonssons ekonomiska belägenhet åter bekymmersam, allrahelst som sjukdom tillstött och hon ingalunda är arbetsför. Enligt Greta Jonssons självdeklaration av år 1943 utgjorde hennes ränteinkomst under år 1942 endast 139 kronor. Pensionen uppgick till 404 kronor 50 öre och livräntan utgjorde 418 kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att Greta Jonsson måtte tillerkännas ett årligt understöd av 900 kronor för budgetåren 1943/45, att utgå i enlighet med samma bestämmelser, som meddelats genom ovannämnda beslut den 22 juni 1933. Överstyrelsen har anfört bland annat följande.

Då Greta Jonsson den 21 april 1943 uppnått 58 års ålder, anser överstyrelsen det otänkbart, att skolarbete skulle kunna beredas henne. För övrigt anges hon på grund av sjukdom nu icke vara arbetsför. Med hänsyn till förevarande omständigheter anser sig överstyrelsen för närvarande böra tillstyrka, att understöd tilldelas Greta Jonsson tills vidare intill den 1 juli det år, under vilket hon uppnår en ålder av 60 år, eller intill den 1 juli 1945. Framställningen om visst retroaktivt understöd anser sig överstyrelsen icke helt kunna tillstyrka. Då Greta Jonssons ekonomiska ställning, som delvis var beroende av moderns, genom dennas död i augusti 1943 försämrats, finner sig överstyrelsen emellertid kunna föreslå, att understödet måtte få utgå från och med den 1 juli 1943.

Statskontoret har med hänsyn till vad skolöverstyrelsen anfört icke velat framställa någon erinran mot att ett årligt understöd av 900 kronor utverkas. Enligt ämbetsverkets mening bör understödet dock icke utgå för tid före den 1 januari 1944.

Departementschefen har i likhet med skolöverstyrelsen och statskontoret tillstyrkt ett understödsbelopp i förevarande fall av 900 kronor för år och funnit skäligt, att understödet i enlighet med skolöverstyrelsens förslag finge utgå från och med den 1 juli 1943 till och med den 30 juni 1945. Det föreslagna understödet borde utgå ur det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter. *Departementschefen* har ansett sig icke böra på grund härav ifrågasätta någon höjning av det belopp, varmed nämnda anslag vid bifall till det i 1944 års åttonde huvudtitel i ämnet framställda förslaget skulle uppföras för budgetåret 1944/45.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att till förra lärarinnan i de förberedande klasserna vid Uddevalla elementarläroverk för flickor Greta Kristina Jonsson må, räknat från och med den 1 juli 1943, till och med den 30 juni 1945 utgå understöd med 900 kronor för år räknat.

Stockholm den 22 februari 1944.

På statsutskottets vägnar:

ALGOT TÖRNKVIST.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Joh. Nilsson* i Malmö, *Gränebo*, *Lindström*, *Holmström*, *Heiding*, *Karl Andersson*, *Gustaf Karlsson*, *Carlström*, *Berling*, *Wiklund*, *Sundberg* och *Albertsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist*, *Skoglund* i Doverstorp, *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson*, *Ward*, *Isacsson*, *Pettersson* i Dahl, *Mårtensson*, *Viklund*, *Eriksson* i Frägsta och *Onsjö*.
